

Allmänna val, valundersökningen 2010

ME0106

I denna beskrivning redovisas först allmänna och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Administrativa uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	3
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning.....	4
B.1	Innehåll.....	4
1.1	Statistiska målstorheter.....	4
1.1.1	Objekt och population.....	4
1.1.2	Variabler.....	4
1.1.3	Statistiska mått.....	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	5
1.1.5	Referenstider.....	5
1.2.	Fullständighet.....	5
B.2	Tillförlitlighet.....	5
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	5
2.2	Osäkerhetskällor.....	5
2.2.1	Urval.....	5
2.2.2	Ramtäckning.....	6
2.2.3	Mätning.....	6
2.2.4	Svarsbortfall.....	6
2.2.5	Bearbetning.....	7
2.2.6	Modellantaganden.....	7
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	7

B.3	Aktualitet	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet	8
4.1	Jämförbarhet över tiden	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	8
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster	9

A Administrativa uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Demokrati

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Allmänna val

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Jonas Olofsson
Telefon: 08-506 947 18
Telefax: 08-506 946 52
E-post: valstatistik@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Jonas Olofsson
Telefon: 08-506 947 18
Telefax: 08-506 946 52
E-post: valstatistik@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken

A.8 Gallringsföreskrifter

Valundersökningen bibehålles som personregister och avidentifieras i slutet av år 2014. Data i avidentifierad form bibehålles tills vidare.

A.9 EU-reglering

Allmänna val, valundersökningen, berörs inte av några EU-direktiv.

A.10 Syfte och historik

Syftet är att producera statistik över väljarbeteenden vid riksdagsvalet. Mer allmänt kan sägas att syftet är att allsidigt redovisa och ge en samlad bild av allmänna valen som en dokumentation av de viktigaste inslagen i den svenska demokratin. Det ska vara en dokumentation som är hållbar för den forskning och användning som kommer att efterfrågas under en lång framtid.

Valundersökningar (ibland även benämnda "valbeteendeundersökningarna") har i samarbete med Statsvetenskapliga institutionen i Göteborg genomförts vid alla ordinarie riksdagsval sedan 1956. Även Europaparlamentsvalen sedan första valet 1995, liksom folkomröstningarna 1957, 1980, 1994 och 2003 ingår i mätserien.

A.11 Statistikanvändning

Huvudanvändare är de politiska partierna, organisationer, massmedia, den samhällsvetenskapliga forskningen och den politiskt intresserade allmänheten. Resultaten används för att belysa den demokratiska processen, det politiska livet och medborgarnas politiska engagemang.

Valstatistiken kommer för en lång framtid utgöra en grund och en tillbakablick på viktiga skeenden i svensk politik och demokrati. Valundersökningarnas långa tidsserier är nästintill unika i ett internationellt perspektiv.

A.12 Uppläggning och genomförande

SCB genomför valundersökningar i samband med allmänna valen. Datainsam-

lingen genomförs i huvudsak genom besöksintervjuer. Med start vid valet 1973 är undersökningarna utformade som rullande tvåstegspaneler. Hälften av svarspersonerna 2010 intervjuades också 2006, den andra hälften kommer att intervjuas en andra gång vid allmänna valen 2014. Varje valundersökning omfattar också en mindre valrörelsepanel för att möjliggöra undersökningar av väljarrörlighet och kampanjeffekter under valspurten. Urvalet vid 2010 års valundersökning bestod av 3 963 personer. Hälften av personerna i urvalet avses intervjuas före valdagen, andra hälften efter. De som intervjuas före valet får efter valet besvara en kort enkät. De personer i förvalsdelen som inte intervjuas före valet ingår i bortfallsuppföljningen efter valet.

A.13 Internationell rapportering

På senare år har intervjufrågorna i valundersökningen i vissa avseenden anpassats till det internationella samarbetet *Comparative Studies of Electoral Systems*.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inför valen 2014 kommer upplägget av valundersökningen att ses över. Anledningen är att eventuell samordning kan göras med valundersökning till Europaparlamentsvalet, som äger rum tidigare samma år.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Valundersökningen är grundad på uppgifter från ett urval av röstberättigade svenska medborgare i åldrarna 18–80 år boende i Sverige. Data insamlas framför allt via besöksintervjuer, men förkortade och extremt förkortade intervjuerna genomförs via telefon.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Populationen utgörs av röstberättigade svenska medborgare bosatta i Sverige i åldrarna upp till och med 80 år. I och med att undersökningsdesignen är en rullande tvåstegspanel kan personer upp till 84 år vara med i undersökningen.

1.1.2 Variabler

Centrala delar av Valundersökningens undersökningsvariabler innefattar:

- Partiidentifikation
- Kunskaper om politik
- Intresse för politik
- Åsikter i politiska sakfrågor

För att minska intervjutiden hämtas uppgifter om ålder, namn, adress, bostadsort, födelseort och inkomst från SCB:s register över totalbefolkningen. Från SCB:s register över befolkningens utbildning hämtas uppgifter om avslutade utbildningar. Från vallängderna hämtas uppgifter om deltagande vid de allmänna valen 2006 och 2010.

1.1.3 *Statistiska mått*

Olika statistiska mått används för att analysera väljarbeteenden, t.ex. antal, andel (procent), summa/aggregat, differenser, variationskoefficienter, variationsbredd, korrelationskoefficienter (R^2 , Pearsons r , η^2) och index. Dessutom används olika former av regressionsanalys m.m.

1.1.4 *Redovisningsgrupper*

Genom dessa undersökningar redovisas röstbeteendet i olika befolkningsgrupper, t.ex. efter kön, ålder, inkomst, utbildning, yrke, facklig tillhörighet mm. Vidare redovisas en mängd uppgifter insamlade genom intervjuer kring röstbeslutet åsyftande att belysa bakgrunden till väljarbeteenden, bl.a. redovisas partibyten från föregående val.

1.1.5 *Referenstider*

Perioden runt riksdagsvalet den 19 september 2010, eller mer exakt intervallet augusti – november år 2010.

1.2. **Fullständighet**

Godtagbar fullständighet.

B.2 **Tillförlitlighet**

2.1 **Tillförlitlighet totalt**

Tillförlitligheten i de redovisade skattningarna påverkas dels av slumpmässiga förhållanden och dels av icke-slumpmässiga (systematiska) förhållanden. Den största delen av det slumpmässiga "felet" kan hänföras till att Valundersökningen är en urvalsundersökning – "felets" storlek sammanhänger i första hand med urvalsstorleken och antalet svarande i förhandenvarande redovisningsgrupp. De systematiska "felen" beror främst på svarsbenägenhet, svarsbeteende och minnesluckor.

2.2 **Osäkerhetskällor**

2.2.1 *Urval*

Valundersökningen är grundad på uppgifter från ett urval av röstberättigade svenska medborgare i åldrarna 18–80 år boende i Sverige. Detta medför att de uppgifter som finns angivna i tabellerna är behäftade med slumpfel.

Panelupplägget i undersökningen gör att ett antal väljare över 80 år också deltar i undersökningarna. Har man fyllt 80 vid första intervjutillfället är man 84 vid det andra.

Urvalen har dragits från SCB:s register över totalbefolkningen som ett obundet slumpmässigt urval (OSU). Urvalet omfattande 3 963 personer (nettourval).

Urvalets består av tre delar:

- Ett panelurval med start 2010, omfattande 2 008 personer,
- Ett panelurval med start 2006, omfattande 1 771 personer,
- Ett tilläggsurval med förstagångsväljare (eftersom 2006 års panel inte innehåller några förstagångsväljare 2010), omfattande 184 personer.

2.2.2 *Ramtäckning*

I förhållande till väljarkåren föreligger en försumbar undertäckning bestående av utlandssvenskar.

Det finns även en övertäckning som består av personer som flyttat utomlands, avlidit eller personer som har skyddad identitet. I några fall är utflyttningen en officiell uppgift, dvs. personen har meddelat sin flytt till folkbokföringen. I övriga fall är det en inofficiell uppgift. Det kan t.ex. vara en släkting eller bekant som meddelat att urvalspersonen flyttat eller att uppgift inkommit från Migrationsverket, att urvalspersonens uppehållstillstånd gått ut.

2.2.3 *Mätning*

Totalt 2 736 intervjuer genomfördes i 2010 års valundersökning. 1 175 genomfördes innan valet den 19 september och 1 561 genomfördes efter valet. De personer som intervjuades före valdagen fick efter valdagen en kort pappersenkät att besvara.

Datainsamlingen genomfördes med datorstödda intervjuer av SCB:s intervjuare. Data insamlas i första hand via besöksintervjuer. Den genomsnittliga intervjutiden för en fullständig besöksintervju var i 2010 års undersökning 69 minuter. Totalt 1 336 intervjuer genomfördes som fullständiga besöksintervjuer (49 procent). När en respondent inte vill göra en besöksintervju erbjöds de i första hand att genomföra en förkortad intervju. Totalt 696 förkortade intervjuer genomfördes (25 procent) och tog i genomsnitt 22 minuter. I andra hand erbjöds respondenten att göra en extremt förkortad intervju. Totalt 704 extremt förkortade intervjuer genomfördes (26 procent) och den genomsnittliga intervjutiden var 3 minuter.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Bortfallet vid 2010 års undersökning uppgick till 31 procent, vilket kan delas upp i de personer som inte kunde nås (ca 12 procent), de personer som vägrade ställa upp för intervju (ca 17 procent) och de personer som var för sjuka för intervju eller motsvarande (ca 2 procent).

Vissa systematiska skillnader återkommer i valundersökningarnas bortfall.

Åldersmässigt finns det största bortfallet bland de yngsta mellan 18-30 år (36 procent). Människor med en låg deklarerad inkomst (39 procent) uppvisar ett högre svarsbortfall än människor med en hög inkomst (24 procent).

I likhet med tidigare valundersökningar återfinns de största bortfallsskillnaderna dock inte mellan olika sociala grupper utan mellan röstare och icke-röstare. Det beror på att röstberättigade svenskar som avstår från att delta i valet har en tendens att också avstå från att delta i valundersökningarna. Bortfallet 2010 bland personer som röstade i valet var 27,4 procent. Motsvarande svarsbortfall var hela 55,0 procent bland icke-röstare.

2.2.5 Bearbetning

Granskning av materialet utfördes i samband med registreringen av intervjuerna. Registeruppgifter har matchats på datamaterialet. Även uppgifter om valdeltagande vid allmänna valen 2006 och 2010 har lagts på. Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet utgår från sammanställningen av intervju- och registervariabler i sin analys av väljarbeteendet.

2.2.6 Modellantaganden

De stora men förväntade avvikelserna av svarande efter om de röstat/inte röstat ligger bakom att icke-röstarna viktas upp i analyser av valdeltagande.

För att fånga upp olika skeden så delas urvalet upp i en förvals- och en eftervalspanel. Vissa frågor byts ut mellan de båda panelerna för att kunna fånga upp olika aspekter av väljarbeteendet.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

För varje procenttal i rapporten har ett osäkerhetstal beräknats. Osäkerhetstalet är halva 95-procentiga konfidensintervallet för skattningen. Osäkerhetstalen är inte utskrivna tillsammans med skattningarna. I tabellen nedan finns en lathund som kan användas för att uppskatta osäkerhetstalen.

Tabell 1. Lathund för procenttalsskattningar vid olika gruppstorlekar (felmarginaler; procentenheter).

Skattning	Gruppstorlek					
	100	200	400	800	1 000	2 000
50 procent	±9,8	±6,9	±4,9	±3,5	±3,1	±2,2
40 procent	±9,6	±6,8	±4,8	±3,4	±3,0	±2,1
30 procent	±9,0	±6,4	±4,5	±3,2	±2,8	±2,0
20 procent	±7,8	±5,5	±3,9	±2,8	±2,5	±1,8
10 procent	±5,9	±4,2	±2,9	±2,1	±1,9	±1,3
8 procent	±5,3	±3,8	±2,7	±1,9	1,7	±1,2
6 procent	±4,7	±3,3	±2,3	±1,6	1,5	±1,0
4 procent	±3,8	±2,7	±1,9	±1,4	1,2	±0,9
2 procent	±2,7	±1,9	±1,4	±1,0	0,9	±0,6

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs vart fjärde år, i samband med ordinarie val till riksdagen.

3.2 Framställningstid

12–15 månader

3.3 Punktlighet

Statistiken publicerades den 21 december 2011, i enlighet med gällande publiceringsplan.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Redovisning av väljarbeteende har gjorts på ungefär samma sätt sedan den första valundersökningen genomfördes år 1956. Ambitionen har varit att så långt det är möjligt hålla fast vid samma definitioner och indelningar som gjorts vid tidigare valundersökningarna för att möjliggöra jämförelser. Därför finns för de flesta mått långa tidsserier att tillgå.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

På senare år har intervjufrågorna i valundersökningen i vissa avseenden anpassats till det internationella samarbetet *Comparative Studies of Electoral Systems*, vilket medför att det i många fall går att göra internationella jämförelser. Naturligtvis kan internationella jämförelser försvåras pga. olikheter i politiska system, valsystem, regler om röstplikt etc.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

I samband med val genomför SCB olika undersökningar. SCB strävar efter att ta fram statistik som främjar sam användbarhet inom individstatistiken generellt och i synnerhet inom valstatistiken. Nedan listas andra undersökningar inom demokratistatistiken:

Allmänna val, nominerade och valda
Allmänna val, valdeltagandeundersökningen
Allmänna val, valresultat
Europaparlamentsval, valresultat
Europaparlamentsval, nominerade och valda
Europaparlamentsval, valdeltagandeundersökningen
Europaparlamentsval, valundersökningen

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten av 2010 års valundersökning publiceras i rapporten *Åttapartivalet 2010* (Sveriges officiella statistik, SOS). Publikationen finns tillgänglig i elektronisk form på SCB:s webbsida.

Datamaterialet arkiveras i avidentifierad form hos Svensk Nationell Datatjänst i Göteborg. Materialet kan utlämnas till forskare, se nedan.

5.2 Presentation

Resultatpublikationerna består av text, tabeller och diagram.

5.3 Dokumentation

Datamaterialet arkiveras i avidentifierad form hos Svensk Nationell Datatjänst (SND) i Göteborg. I samband med arkiveringen görs även en dokumentation av materialet hos SND.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Materialet kan utlämnas till forskare. Ansökan om utlämnande ställs till SND, se <http://snd.gu.se/>. Ansökan om utlämnande prövas av primärforskare och SND.

5.5 Upplysningstjänster

Förfrågningar om valstatistiken besvaras dels av de personer som arbetar direkt med statistiken och dels av SCB:s kundtjänst. E-post: valstatistik@scb.se, telefonnummer: 08-506 948 01.

Förfrågningar till SND kan ställas till E-post: snd@gu.se.